

Universiteit Utrecht

Invloed van Argumentatiestijlen in het Advocatenpleidooi op Rechtelijke Uitspraken

Auteur: Marcel de Kruijk (3831787)
Datum: 28 juni 2016
Begeleider: Tom Damen
Tweede beoordelaar: Kees van den Bos
Track: Sociale Beïnvloeding

Abstract

There are many claims in the literature about the best working argumentation style in a closing statement. One article claims that emotional arguments work the best and another article claims that an advocate should use logical arguments. In the present study these claims are experimentally tested. A total of 102 participants with an university degree had to judge an easy understandable law case. The law case was presented textual and the closing statement was filmed. Results implicate that logical arguments in the closing statement work better than emotional arguments (hypothesis 1). The backlash effect wasn't found in this study, meaning that female advocates were not perceived differentially in comparison to male advocates (hypothesis 2 and 3). In addition, the results imply that the given punishment for the suspect is the same for male and female advocates (hypothesis 4 and 5). Altogether show the present findings that a suspect is probably better off with an advocate who will only use logical arguments in the closing statement.

Samenvatting

In de literatuur zijn veel uiteenlopende aannames gemaakt over welke argumentatiestijl het beste werkt in een advocatenpleidooi. De één beweert dat emotionele argumenten het beste werken en de ander beweert dat logische argumenten het beste werken. In deze studie worden deze aannames voor het eerst experimenteel getest. Dit is getest middels 102 hoogopgeleide participanten die de strafmaat moesten bepalen aan de hand van een bestaande snelrechtcasus. Deze casus is tekstueel voorgelegd. Het pleidooi van de advocaat is audiovisueel getoond om op die manier het geslacht van de advocaat saillant te maken. De resultaten uit deze studie impliceren dat logische argumenten beter werken in het advocatenpleidooi dan emotionele argumenten (hypothese 1). Daarnaast is het backlasheffect in deze studie niet aangetoond. Vrouwelijke advocaten zijn niet anders beoordeeld op de constructen warmte en competentie in vergelijking met hun mannelijke evenbeeld (hypothese 2 en 3). Tot slot is er in deze studie geen sekse effect voor de advocaat gevonden (hypothese 4 en 5). Afgaande op de resultaten van dit onderzoek is het als verdachte verstandig om een advocaat te nemen die logische argumenten hanteert in het pleidooi.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Wat is Overtuigen.....	6
1.2 Theorieën over het Proces van Overtuigen	7
Elaboration likelihood model	7
Backlasheffect	9
1.3 Eerder Onderzoek op het Gebied van de Argumentatiestijlen Logos en Pathos	10
1.4 Hypotheses	12
Argumentatiestijl en strafmaat.	12
Backlasheffect en advocaten.	13
Sekse en strafmaat.	13
2. Methode	15
2.1 Participanten.....	15
2.2 Design.....	15
2.3 Meetinstrumenten.....	16
Manipulatie argumentatiestijl.....	16
Manipulatie geslacht	16
Manipulatiecheck	17
Strafmaat	17
Motivatie en hersencapaciteit van het ELM.....	17
Competentie/expertise uit backlashschaal.....	18
Warmte/vriendelijkheid uit backlashschaal	18
2.4 Procedure.....	18
2.5 Analyses	19

3. Resultaten	20
3.1 Factoranalyses	20
3.2 Werking Manipulatie.....	21
3.3 Hypotheses Toetsen.....	23
4. Discussie	29
4.1 Generaliseerbaarheid	29
4.2 Argumentatiestijl (H1)	30
4.3 Backlasheffect bij Pleidooien (H2 en H3).....	33
4.4 Invloed Sekseadvocaat op Strafmaat (H4 en H5)	34
4.5 Conclusie	36
5. Literatuurlijst	37
6. Bijlage	41
6.1 Vragenlijst.....	41
6.2 E-mails naar Participanten	55

1. Inleiding

Mensen worden in hun leven continu beïnvloed en overtuigd door andere mensen. Dit gebeurt op groepsniveau, maar steeds meer onderzoek richt zich op de overtuigingskracht van persoon tot persoon. Dit komt omdat er bijna bij elke communicatie tussen personen sprake is van een vorm van beïnvloeding (Hargie, 2010). Zelfs in de informeelste contact tussen vrienden worden onbewust overtuigingstechnieken toegepast, zodat de vriendschap in stand gehouden kan worden (Erb & Bohner, 2007). De impact van een mislukte beïnvloeding is in die situatie vaak niet groot. Er bestaan echter ook menselijke situaties waar beïnvloeding een veel grotere impact heeft op iemands leven. In de rechtszaal kan een werkende overtuigingstechniek van de advocaat letterlijk het verschil betekenen tussen een levenslange gevangenisstraf of vrijspraak. De vraag die zich opwerpt is: bij welke overtuigingstechniek heeft de verdachte de meeste kans op vrijspraak of in ieder geval op een lagere straf?

Er zijn vele mogelijke manieren om beoordelaars in een rechterlijke casus te overtuigen, maar in het huidige onderzoek wordt er specifiek naar de rol van het advocatenpleidooi gekeken. Een advocaat kan in zijn pleidooi gebruik maken van logische en emotionele argumenten. In de literatuur bestaat er veel onenigheid over welke argumentatiestijl het beste werkt. Volgens het ene theoretische stuk moet een advocaat logische argumenten gebruiken en volgens een ander theoretisch stuk werken emotionele argumenten beter en weer een ander theoretisch stuk beweert dat een wisselwerking tussen beiden argumentatiestijlen het beste werkt (Braet, 1992; Frost, 1994; McCormack, 2014). In al deze publicaties is er echter gebruik gemaakt van aannames die verder niet zijn onderzocht. In deze thesis is er daarom getracht om een experimenteel onderzoek op te zetten om op die manier uitsluitsel te kunnen geven over welke argumentatiestijl het beste werkt in het pleidooi van de advocaat. De volgende hoofdvraag wordt daarvoor gehanteerd:

Heeft een manipulatie in de argumentatiestijl (logisch of emotioneel) van het advocatenpleidooi invloed op de strafmaat die beoordelaars in de rechterlijke casus opleggen aan de verdachte?

1.1 Wat is Overtuigen?

Voordat er dieper wordt ingegaan op de onderzoeksvraag is het van belang om eerst duidelijk te krijgen wat het begrip overtuigen behelst. Hargie (2010) definieert de term overtuigen aan de hand van de vier begrippen: weerstand, bewust proces, richting, en succes. (1) Bij overtuigen is er altijd een vorm van weerstand aanwezig. De weerstand hoeft niet altijd een tegengestelde attitude te zijn. Het kan ook een kritische blik betekenen op de inhoud die tot men komt. (2) Een poging tot overtuigen is altijd een bewust proces. (3) Overtuigen gebeurt altijd in één richting. Dit houdt verband met het begrip een bewust proces, want meestal wordt er vooraf bepaald hoe en welke overtuigingsstechnieken worden gebruikt om iemand in één richting te sturen. (4) Tot slot moet de overtuiging succesvol zijn geweest. Als een poging tot overtuigen niet is gelukt dan is er geen sprake van overtuigen. De zin: “ik heb de beoordelaar in de rechterlijke casus overtuigd van vrijspraak, maar hij deed er niks mee” is daarom onjuist (Hargie, 2010). In het pleidooi van een advocaat wordt getracht om een beoordelaar (rechter) in een rechterlijke casus te overtuigen, omdat de sturing van de persoon in één richting (lagere straf) en bewust plaatsvindt. Daarbij is de advocaat uit op het succesvol overtuigen van de beoordelaar en er wordt verwacht dat erbij de beoordelaar weerstand aanwezig is. Weerstand is in deze niet zozeer een andere mening hebben, maar eerder dat de gegeven argumenten zorgvuldig worden afgewogen.

Volgens Pratkanis (2007) kunnen advocaten (en mensen) 125 verschillende overtuigingsstechnieken toepassen om de beoordelaar in een rechtelijke casus te overtuigen. Deze overtuigingsstechnieken kunnen in vier categorieën worden ingedeeld: (1) een gunstig

klimaat creëren voor de overtuigingspoging, (2) het creëren van een relatie met de toehoorder, (3) de boodschap overbrengen op een overtuigende manier, en (4) gebruik maken van emoties om iemand te overtuigen (Pratkanis, 2007). Wat alle verschillende categorieën bindt, is dat ze zijn opgebouwd uit één of meerdere argumentatiestijlen. De drie argumentatiestijlen die bijna bij elke overtuigingspoging voorkomen zijn: logos, pathos, en ethos (Pratkanis, 2007). De Griekse term logos staat voor logische argumenten, voorbeelden van logische argumentatie zijn: case studies en tweezijdige argumentatie. De Griekse term pathos staat voor emotionele argumentatie en bij deze argumentatiestijl wordt er onder andere gebruik gemaakt van het schaarse principe en een moreel beroep op iemand doen. Tot slot staat de Griekse term ethos voor de waargenomen geloofwaardigheid. Deze vorm van argumentatie kan bewerkstelligd worden door de aantrekkelijkheid en de waargenomen macht van de gesprekspartner (Hargie, 2010).

Theorieën over het Proces van Overtuigen

Welke argumentatiestijl het beste werkt om een mens te overtuigen hangt af van de omgeving en de individuele eigenschappen van de te overtuigen persoon (Pratkanis, 2007). Nu worden het elaboration likelihood model en het backlasheffect besproken. Deze theorieën kunnen nuances aanbrengen over de werking van de argumentatiestijlen in verschillende situaties.

Elaboration likelihood model. Allereerst wordt er ingegaan op het elaboration likelihood model (ELM), omdat deze theorie uit 1986 één van de invloedrijkste theorieën is op het gebied van overtuigen (Areni & Lutz, 1988). Het ELM bestaat uit twee routes. (1) Bij de *centrale route* zijn mensen bewust bezig met het verwerken van de informatie die aan hen wordt voorgeschoteld. (2) Bij de *perifere route* hebben mensen weinig aandacht voor de

informatie die tot hen komt (Petty & Cacioppo, 1986). Als mensen gebruik maken van de centrale route dan zullen zij de argumenten die worden aangeboden tegen elkaar afwegen. Dit is een bewust proces waarbij de kwaliteit van de aangeboden argumenten uiteindelijk bepaald of iemand overtuigd wordt. Het is daarom af te raden om zwakke argumenten te gebruiken in de centrale route van het ELM, want die zullen niet bijdragen aan de overtuigingskracht (Hustinx, van Enschot, & Hoeken, 2006).

In de perifere route kunnen zwakke argumenten echter wel bijdragen aan de overtuigingskracht. Dit komt omdat mensen in die route de gegeven informatie onbewust registreren en dit leidt ertoe dat de argumenten gewogen worden via simpele schema's en beslissingsregels (of cognitieve heuristieken). Deze schema's en beslissingsregels zijn generalisaties die voortkomen uit ervaringen en observaties uit het verleden (Chaiken, 1987). Mensen hebben bijvoorbeeld door eerdere ervaringen geleerd dat een persoon in een uniform veel competenties bezit. Dit kan ertoe leiden dat een persoon in een uniform met zwakke argumenten toch competent overkomt (Cialdini, 2009). Zo'n zelfde beslissingsregel bestaat ook voor iemand aardig vinden. Een persoon wordt eerder overtuigd als zij de andere persoon aardig vindt (Chaiken, 1987; Cialdini, 2009).

De keuze voor de specifieke route van het ELM hangt af van twee factoren. Ten eerste moet er worden nagegaan of de persoon überhaupt de hersencapaciteit bezit om de informatie bewust te verwerken. Interne of externe afleiding kan bijvoorbeeld een reden zijn waarom iemand niet genoeg hersencapaciteit tot zijn beschikking heeft. Daarnaast kan lichamelijke of psychische vermoeidheid de hersencapaciteit ook aantasten. Als er genoeg hersencapaciteit aanwezig is om de informatie bewust te verwerken dan moet er ook nog nagegaan worden of de motivatie hoog genoeg is voor de informatieverwerking. De motivatie voor informatieverwerking hangt in de eerste plaats af van de doelen die een persoon bezit. Een beoordelaar in de rechterlijke casus zal bijvoorbeeld als doel hebben om een verdachte zo'n

eerlijk mogelijk proces te geven. De kans is dan groot dat de rechter de centrale route zal gebruiken voor de gehele rechtszaak, want zodoende kunnen de voor en tegen argumenten zo professioneel mogelijk afgewogen worden. Daarnaast hangt de motivatie samen met de persoonlijke verantwoordelijkheid voor een taak. Een persoon die veel persoonlijke verantwoordelijkheid voelt voor een taak zal eerder gebruik maken van de centrale route.

De centrale route heeft ten opzichte van de perifere route meer impact op korte en lange termijn gedrag. Daarnaast is de centrale route beter bestand tegen tegenaanvallen (Petty, Haugtvedt, & Smith, 1995). Daarom wordt iemand overtuigen via de centrale route geprefereerd (Petty et al., 1995).

Backlasheffect. Bij het backlasheffect worden vrouwen in hoge functies bij gelijk gedrag anders beoordeeld dan mannen (Rudman & Glick, 2001). Dit komt door diepgewortelde schema's over mannen en vrouwen in Nederland, en Westerse landen in het algemeen. Westerse mannen worden over het algemeen gezien als: competent, intelligent, dominant, machtig, mannelijk, en onafhankelijk. Westerse vrouwen worden daarentegen meer gezien als: warm, sociaal, moreel, vrouwelijk, en afhankelijk (Fiske, Cuddy, Glick, & Xu, 2002).

Deze onbewuste schema's over mannen en vrouwen zijn ongunstig voor vrouwen die hoge functie hebben of ambiëren, omdat deze vrouwen zich competent moeten voordoen en dat gaat in tegen de bestaande sekse schema's. Hierdoor worden vrouwen bij gelijkheid van gedrag op het gebied van competentie als minder aardiger gezien in vergelijking met een mannelijke collega (Eagly & Karau, 2002; Rudman & Glick, 2001). Volgens het backlasheffect zijn er ook consequenties voor vrouwen in hoge functies als zij zich aardig gedragen. Als een vrouw aardig gedrag vertoont dan is dit in overeenstemming met het sekse schema, maar hierdoor kan de vrouw haar waargenomen competentie verliezen. Bij gelijkheid van gedrag op aardigheid krijgt de man dus vaker meer competentie toegekend in

vergelijking met de vrouw (Eagly & Karau, 2002; Rudman & Glick, 2001).

Het backlasheffect kan implicatie hebben voor de Nederlandse rechtspraak, omdat het backlasheffect suggereert dat vrouwelijke advocaten als minder competent of warm gezien kunnen worden in vergelijking met de mannelijke advocaten. Dit verschil zou kunnen leiden tot een gunstigere overtuigingspositie voor mannelijke advocaten, omdat uit onderzoek van Chaiken (1980) blijkt dat aardig gevonden worden helpt bij de overtuigingskracht. De gunstigere overtuigingspositie voor mannen zal echter wegvallen als de motivatie bij de toehoorder hoog is (centrale route van het ELM), want in dat geval is de sterkte van de argumentatie de beste voorspeller voor een succesvolle overtuiging (Chaiken, 1980).

Bij het construct competentie is hetzelfde mechanisme waar te nemen. Bij lage motivatie van de toehoorder hebben competente mensen meer overtuigingskracht in vergelijking met minder competente mensen. Als de motivatie echter hoog is (centrale route van de ELM) dan worden de participanten gestuurd door de sterkte van de argumenten (Petty, Cacioppo & Goldman 1981). Een verschil in de toegekende warmte of competentie heeft daarom alleen een effect als de toehoorder de perifere route van het ELM gebruikt (Petty & Cacioppo, 1986).

1.3 Eerder Onderzoek op het Gebied van de Argumentatiestijlen Logos en Pathos

Nu de overkoepelende theorieën over overtuigen zijn behandeld, wordt er dieper op de link tussen overtuigen en het advocatenpleidooi in de rechtsspraak ingegaan. De link tussen overtuigen en het pleidooi van de advocaat is overduidelijk, want advocaten proberen in hun pleidooi de rechter te overtuigen om de strafmaat te verlagen, maar welke argumentatiestijl gebruiken advocaten en welke argumentatiestijl werkt het beste? In een Franse rechtenstudie waarbij ze pleidooien analyseerden blijkt dat advocaten verschillende argumentatiestijlen

gebruiken. De advocaten richtten zich of vooral op de logos: rationele argumenten (centrale route) of vooral op de pathos: emotionele argumenten (perifere route) (Kim, Mathon, & Boulakia, 2010). In voorgaande theoretische stukken zijn er uiteenlopende aannames te vinden over de werking van de argumentatiestijlen logos en pathos in de rechtszaal. Braet (1992) stelt dat de werking van de argumentatiestijl afhangt van de rationaliteit van de jury/rechter. Bij een rationele rechter/jury werken logische argumenten (logos) beter en bij een irrationele rechter/jury werken emotionele argumenten (pathos) beter. In Nederland bestaat er geen juryrechtspraak, een straf wordt enkel bepaald door hoogopgeleide rechters die door hun opleiding waarschijnlijk vaak rationeel zullen handelen. Daardoor zullen volgens de argumentatie van Braet (1992) logische argumenten beter werken in het Nederlandse rechtssysteem. Deze aanname komt echter niet overeen met de publicatie van Frost (1994). In zijn ogen moeten emotionele argumenten gebruikt worden in het pleidooi om de rechter in een emotionele staat te sturen zoals: medelijden of blijdschap. Zo'n specifieke emotionele staat kan er dan voor zorgen dat de strafmaat van de verdachte lager wordt. Tot slot beargumenteert McComack (2014) dat een wisselwerking tussen emotionele en rationele argumenten het beste werkt. Volgens hem moet de advocaat een emotionele staat bij de rechter creëren, maar logische argumenten moeten minstens even vaak gebruikt worden anders haalt de advocaat zijn geloofwaardigheid onderuit.

Het bovenstaande laat zien dat er in de literatuur geen unanimité bestaat over de werking van de argumentatiestijlen in de rechtszaal. Bij alle drie de publicaties zijn de stellingen aannames, echter zijn deze aannames nog nooit experimenteel onderzocht. In mijn thesis is er daarom een experimenteel onderzoek opgezet om op die manier uitsluitsel te kunnen geven over welke argumentatiestijl het beste werkt bij universitair opgeleide Nederlanders¹ en of de

¹ Door de beperkte tijd is er gekozen voor universitair opgeleide Nederlanders in plaats van echte rechters, omdat zij qua denkniveau waarschijnlijk gelijkwaardig zijn. Hierdoor kunnen de resultaten beter te generaliseren zijn voor de Nederlandse rechtsspraak. In de discussie wordt er dieper op de generaliseerbaarheid ingegaan.

argumentatiestijl werking verschilt per sekse van de advocaat.

1.4 Hypotheses

In dit onderzoek wordt er gebruik gemaakt van twee manipulaties. Ten eerste is er een argumentatiestijlmanipulatie bestaande uit logos (logische argumenten) en pathos (emotionele argumenten). Daarnaast is er een sekseconditie bestaande uit een mannelijke en vrouwelijke advocaat. Aan de hand van de behandelde literatuur zijn er over deze condities vijf hypotheses opgesteld, in Figuur 1 is het conceptuele model te zien.

Argumentatiestijl en strafmaat. Ten eerste is de verwachting dat universitair opgeleide beoordelaars in een rechterlijke casus beter te overtuigen zijn door logische argumenten (logosconditie) in vergelijking met emotionele argumenten, want hoogopgeleide Nederlanders zullen over het algemeen de centrale route van het ELM gebruiken. De hoogopgeleide Nederlanders gebruiken de centrale route van de ELM vaker, omdat zij over genoeg hersencapaciteit beschikken. Ten eerste zijn zij hoogopgeleid dus qua moeilijkheidsgraad zouden zij de casus goed moeten kunnen volgen. Daarnaast is het in de setting van de rechtszaal moeilijk om extern afgeleid te worden. Het enige wat kan gebeuren is dat de beoordelaars intern zijn afgeleid door vermoeidheid of gedachte die interveniëren met de taak. De verwachting is echter dat de motivatie sterker is dan de afleiding, omdat de beoordelaars in de rechtelijke casus in de eerste plaats een duidelijk doel hebben. Zij moeten namelijk met de gegeven informatie over de verdachte de strafmaat bepalen. Daarnaast hebben de beoordelaars in de rechterlijke casus veel persoonlijke verantwoordelijkheid voor de taak, omdat zij persoonlijk verantwoordelijk zijn voor de strafmaat van de verdachte (Petty & Cacioppo, 1986). In het verlengde van voorgaande informatie kan de volgende hypothese geformuleerd worden.

Hypothese 1: In de logoscondities is de strafmaat voor de verdachte lager in vergelijking met de pathoscondities.

Backlash effect en advocaten. De tweede verwachting is dat in de pathosconditie (emotionele argumentatie) de toegekende warmte (vrouwelijke sekse schema) voor vrouwelijke en mannelijke advocaten gelijk is, maar dat vrouwelijke advocaten wel minder competentie krijgen toegekend. Dit komt omdat competentie niet overeenkomt met het vrouwelijke sekse schema. Een vrouw wordt pas als competent gezien als zij zich competent gedraagt (Eagly & Karau, 2002; Rudman & Glick, 2001).

De derde verwachting is dat in de logosconditie (logische argumentatie) de toegekende competentie (mannelijke sekse schema) voor vrouwelijke en mannelijke advocaten gelijk is, maar vrouwelijke advocaten krijgen wel minder warmte (vrouwelijke sekse schema) toegekend. Dit komt omdat vrouwen zich competent moeten gedragen in hoge functies, maar dit gedrag is niet in overeenstemming met de bestaande sekse schema's en daardoor zal de vrouw minder warm overkomen (Eagly & Karau, 2002; Rudman & Glick, 2001). In het verlengde van het voorgaande worden de volgende twee hypothesen geformuleerd.

Hypothese 2: In de pathosconditie krijgen vrouwelijke advocaten minder competentie toegekend dan mannelijke advocaten.

Hypothese 3: In de logosconditie krijgen vrouwelijke advocaten minder warmte toegekend dan mannelijke advocaten.

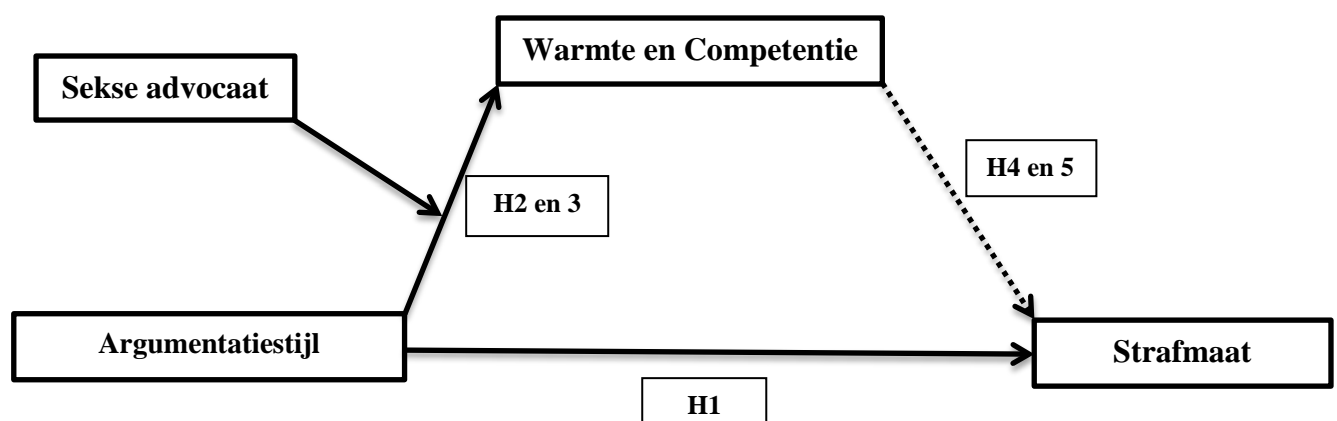
Sekse en strafmaat. Er wordt verwacht dat de universitaire opgeleide beoordelaars in de rechterlijke casus de centrale route nemen van het ELM door de hoge mate van motivatie en hersencapaciteit voor de taak (Petty & Cacioppo, 1986). Hierdoor zal de lager waargenomen

competentie voor vrouwelijke advocaten in de pathosconditie geen invloed hebben op de strafmaat. Dit komt omdat een lagere waargenomen competentie alleen een effect op de strafmaat heeft als de perifere route van het ELM wordt gebruikt (Chaiken, 1980).

Tot slot wordt er verwacht dat de lagere waargenomen warmte voor vrouwelijke advocaten geen effect heeft op de strafmaat. Dit komt omdat de waargenomen warmte ook alleen een effect heeft op de strafmaat als de perifere route van het ELM wordt gebruikt (Petty & Cacioppo, 1986). In het verlengde van het voorgaande worden de volgende twee hypothesen geformuleerd.

Hypothese 4: De lager toegekende competentie aan vrouwelijke advocaten in de pathosconditie (hypothese 2) heeft GEEN invloed op de strafmaat, omdat de beoordelaars in de rechterlijke casus de centrale route van het elaboration likelihood model gebruiken (hypothese 1).

Hypothese 5: De lager toegekende warmte aan vrouwelijke advocaten in de logosconditie (hypothese 3) heeft GEEN invloed op de strafmaat, omdat de beoordelaars in de rechterlijke casus de centrale route van het elaboration likelihood model gebruiken (hypothese 1).

Figuur 1. Conceptueel model.

2. Methode

2.1 Participanten

In totaal deden er 102 hoogopgeleide participanten mee aan dit onderzoek. Er werd gekozen voor hoogopgeleide Nederlanders, omdat zij waarschijnlijk hetzelfde denkniveau hebben als echte rechters en daardoor zijn de resultaten beter te generaliseren naar de Nederlandse rechtsspraak. De participanten werden voor het grootste gedeelte geworven in de Universiteit Utrecht door te vragen: wilt u meedoen aan een onderzoek van maximaal 15 minuten? In Tabel 1 is de gemiddelde leeftijd en de standaarddeviatie van de participanten te zien voor de vier condities.

Tabel 1

De gemiddelde leeftijd en de standaarddeviatie voor de vier condities en het totaal

Conditie	Participanten aantal	<i>M</i>	<i>SD</i>
Logos man	25	23.32	9.02
Pathos man	25	21.84	3.04
Logos vrouw	25	21.44	2.04
Pathos vrouw	27	21.93	2.66
Totaal	102	22.13	4.98

2.2 Design

Een 2 (gender: man of vrouw) X 2 (stijl: logos of pathos) factorial between subjects design werd gebruikt in dit onderzoek. De uitkomstvariabele was de strafmaat die de participanten toekenden aan de verdachte. De participanten werden random toegewezen aan elke conditie.

2.3 Meetinstrumenten

Manipulatie argumentatiestijl. De logos- en pathosconditie in het pleidooi werd geoperationaliseerd aan de hand van de definities van Hargie (2010) die in Tabel 2 te zien zijn. De argumentatielijnen in de pleidooien waren hetzelfde. Dat wil zeggen dat de volgorde en de onderwerpen van de argumentatie identiek waren in de logos- en pathosconditie. De argumentatiestijlen waren echter wel verschillend per conditie.

Tabel 2

Operationalisering van de argumentatiestijlen logos en pathos

Argumentatiestijl	Determinanten
Logos (logische argumenten)	Boodschapoverdacht
	Case studie
	Tweezijdige argumentatie
	Wederkerigheid
	Verzoekgrootte
	Argumenteren tegen eigen standpunt
Pathos (emotionele argumenten)	Bedreiging en angst
	Moreel beroep doen
	Schaarste principe
	Consistentie en betrokkenheid

Manipulatie geslacht. De twee argumentatiestijlen (logos en pathos) werden door een mannelijke en een vrouwelijke acteur voorgedragen in een YouTube filmpje (zie Bijlage 1). Er werd gekozen voor een filmpje, omdat het verschil in geslacht tekstueel waarschijnlijk minder duidelijk was geweest. De vrouwelijke en mannelijke advocaat werden uitgekozen op

gelijkheid op de volgende kenmerken: leeftijd, aantrekkelijkheid, etniciteit, en geloofwaardigheid. Verder droegen beide acteurs een bril en spraken ze zonder dialect.

Manipulatiecheck. De werking van de twee condities (logos en pathos) werd getest door vijf 5-punts Likert schaal stellingen van 1 (*helemaal niet mee eens*) tot 5 (*helemaal mee eens*) (zie Bijlage 1). Deze manipulatiecheck werd voor dit onderzoek ontwikkeld. Een voorbeeldstelling van de logos subschaalcheck (Cronbach's $\alpha = .82$) is: "Ik vind de argumenten die de advocaat gebruikt logisch van aard". Een voorbeeldstelling van de pathos subschaalcheck is: "Ik vind de argumenten die de advocaat gebruikt emotioneel van aard".

Strafmaat. De strafmaat werd geoperationaliseerd middels een puntensysteem die voor dit onderzoek werd ontwikkeld. Een hoger puntenaantal staat voor een hogere straf.

- 1 dag onvoorwaardelijke gevangenisstraf: 4 punten
- 1 dag voorwaardelijke gevangenisstraf: 2 punten
- 10 uur taakstraf: 2 punten
- Vergoeding webcam: 1 punt
- Verplichte cursus: 1 punt

Motivatie en hersencapaciteit van het elaboration likelihood model. De motivatie van de participanten werd geoperationaliseerd aan de hand van "The Situational Motivation scale" (Guay, Vallerand, & Blanchard, 2000). Deze vragenlijst bestaat uit zes 5-punts Likert schaal stellingen van 1 (*helemaal niet mee eens*) tot 5 (*helemaal mee eens*). Een voorbeeldstelling van de motivatie subschaal (Cronbach's $\alpha = .87$) is: "Ik was gemotiveerd om naar het pleidooi van de advocaat te luisteren".

De hersencapaciteit van de participanten werd geoperationaliseerd met behulp van vijf 5-punts Likert schaal stellingen die voor dit onderzoek werd ontwikkeld. De schaal liep van 1 (*helemaal niet mee eens*) tot 5 (*helemaal mee eens*). Een voorbeeldstelling van hersencapaciteit subschaal (Cronbach's $\alpha = .60$) is: "Ik was geconcentreerd in dit onderzoek".

Competentie/expertise uit backlashschaal. De waargenomen competentie/expertise van de advocaat werd geoperationaliseerd aan de hand van de "Competence scale" (Fiske et al., 2002). De vragenlijst bestaat uit zes 5-punts Likert schaal stellingen van 1 (*helemaal niet mee eens*) tot 5 (*helemaal mee eens*). Een voorbeeldstelling van de competentieschaal (Cronbach's $\alpha = .80$) is: "Ik vind de advocaat intelligent overkomen".

Warmte/vriendelijkheid uit backlashschaal. De waargenomen warmte/vriendelijkheid van de advocaat werd geoperationaliseerd aan de hand van de "Warmth scale" (Fiske et al., 2002). De vragenlijst bestaat uit zes 5-punts Likert schaal stellingen van 1 (*helemaal niet mee eens*) tot 5 (*helemaal mee eens*). Een voorbeeldstelling van warmteschaal (Cronbach's $\alpha = .79$) is: "Ik vind de advocaat sociaal overkomen".

2.4 Procedure

Aan participanten met een universitaire opleiding werd op de Universiteit Utrecht gevraagd of zij mee wilden doen aan een onderzoek van maximaal 15 minuten. Aan de personen die wilden meewerken werd gevraagd hun emailadres achter te laten. Vervolgens kregen zij diezelfde avond, via dat emailadres, de vragenlijstlink met bijbehorende informatie (zie Bijlage 2). In totaal zijn er 260 e-mails verzonden en uiteindelijk werden er 102 (response-rate 39%) vragenlijsten compleet ingevuld.

De vragenlijst begon met een inleidend stukje tekst met daarbij drie demografische vragen (leeftijd, sekse en opleiding). Daarna begonnen de participanten met het lezen van de verkorte snelrechtszaakcasus die gebaseerd is op een snelrechtszaak van 4 januari 2016 in de Rechtbank van Utrecht (zie Bijlage 1). Nadat de participanten de snelrechtcasus hadden gelezen kregen zij het pleidooi van de mannelijke of vrouwelijke advocaat middels een YouTube filmpje te zien. De filmpjes werden gemaakt met behulp van het bedrijf Theaterburo Bon Vivant waar professionele acteurs werkzaam zijn.

Na het filmpje kregen de participanten vijf 5-punts Likert schaal stellingen om de werking van de twee condities vast te stellen, daarnaast werd er doormiddel van twaalf 5-punts Likert schaal stellingen gekeken hoe warm en competent de participanten de advocaten beoordeelden. Na die stellingen werd het slotwoord van de verdachte schriftelijk getoond. Vervolgens mochten de participanten de strafmaat bepalen. Na het geven van de strafmaat werden er nog elf 5-punts Likert schaal stellingen voorgelegd. Deze stellingen moesten de motivatie en hersencapaciteit van de participanten meten.

2.5 Analyses

De strafmaat in het puntensysteem werd uitgerekend middels het programma Microsoft Excel. De resultaten werden geanalyseerd met het programma SPSS v.22. Voor het toetsen van de vijf hypothesen werd gebruikgemaakt van een ANCOVA en factorial ANOVA's. Daarnaast werden de vragenlijstitems gecontroleerd middels factoranalyses en betrouwbaarheidsanalyses.

3. Resultaten

3.1 Factoranalyses

Er werden in totaal drie principal axis factoring (PAF) analyses uitgevoerd², op respectievelijk de manipulatiecheck-schaal, op de ELM schaal, en op de backlashschaal. Bij de manipulatiecheckschaal en de backlashschaal werd een orthogonale rotatie (Varimax) gebruikt. Bij de ELM schaal werd de oblique rotatie (Direct Oblique) gebruikt, omdat de correlatie tussen de factoren hoger lag dan de vuistregel van .32 (Field, 2009). De factoranalyses lieten zien dat de ELM schaal en de manipulatiecheckschaal beide twee factoren hadden. Dit kwam overeen met de verwachting. De ELM schaal moest namelijk bestaan uit de subschalen motivatie en hersencapaciteit. De manipulatiecheckschaal moest een logische en een emotionele subschaal hebben. De factoranalyse op de backlashschaal liet drie factoren zien en dit kwam niet overeen met de verwachting van twee factoren en daarom werd factor drie verwijderd met daarin twee items. De overgebleven factoren stonden voor de constructen warmte en competentie. In Tabel 3 staat meer informatie over de verschillende schalen.

² In dit onderzoek is er alleen gebruik gemaakt van PAF, omdat deze vaker wordt gerapporteerd in de sociale wetenschap en daarbij werkt deze methode beter bij kleine sets van latente variabelen (Warner, 2012).

Tabel 3.

Aantal verwijderde en resterende items met de bijhorende Cronbach's α voor de zes subschalen

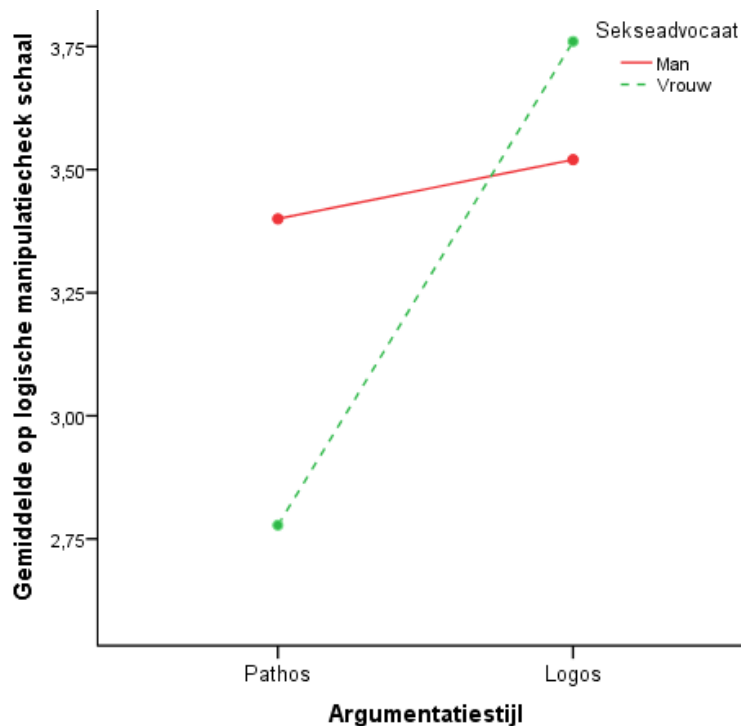
Hoofdschaal	Subschaal	items verwijderd	resterende items	Cronbach's α
Manipulatiecheckschaal	Logische argumenten	1	2	.82
	Emotionele argumenten	1	1	-
ELM schaal	Hersencapaciteit	1	4	.60
	Motivatie	0	6	.87
Backlashschaal	Warmte	1	5	.79
	Competentie	1	5	.80

3.2 Werking Manipulatie

Een 2 (gender: man vs. vrouw) X 2 (argumentatiestijl: logos vs. pathos) factorial analysis of variance (ANOVA) op de logische manipulatiecheckschaal werd uitgevoerd. Voor alle ANOVA's in dit onderzoek werd een alpha van .05 aangehouden. Er bleek een significant hoofdeffect voor de argumentatiestijl te zijn, $F(1, 102) = 12.04, p = .001, \eta_p^2 = .11$ ³. Dit houdt in dat participanten in de logosconditie hogere scores gaven op de logische manipulatiecheck subschaal dan participanten in de pathosconditie ($M_{\text{logos}} = 3.64, SD = .75; M_{\text{pathos}} = 3.08, SD = .90$). Er was geen hoofdeffect voor gender, $F(1, 102) = 1.45, p = .23$. Mannelijke en vrouwelijke advocaten kregen dus dezelfde scores toegekend op de logische manipulatiescheck ($M_{\text{man}} = 3.46; SD = .84; M_{\text{vrouw}} = 3.25, SD = .89$). Er was wel een interactie-effect tussen de argumentatiestijl en gender, $F(1, 102) = 7.36, p = .008, \eta_p^2 = .07$. Kijkend naar het interactie-effect worden mannen als logisch ervaren ongeacht de conditie waarin zij zitten. Bij vrouwen ligt dit anders, zij moeten logische argumenten gebruiken in

³ Er werden geen assumpties van de ANOVA geschonden.

hun pleidooi anders worden zij als minder logisch ervaren (Figuur 2).

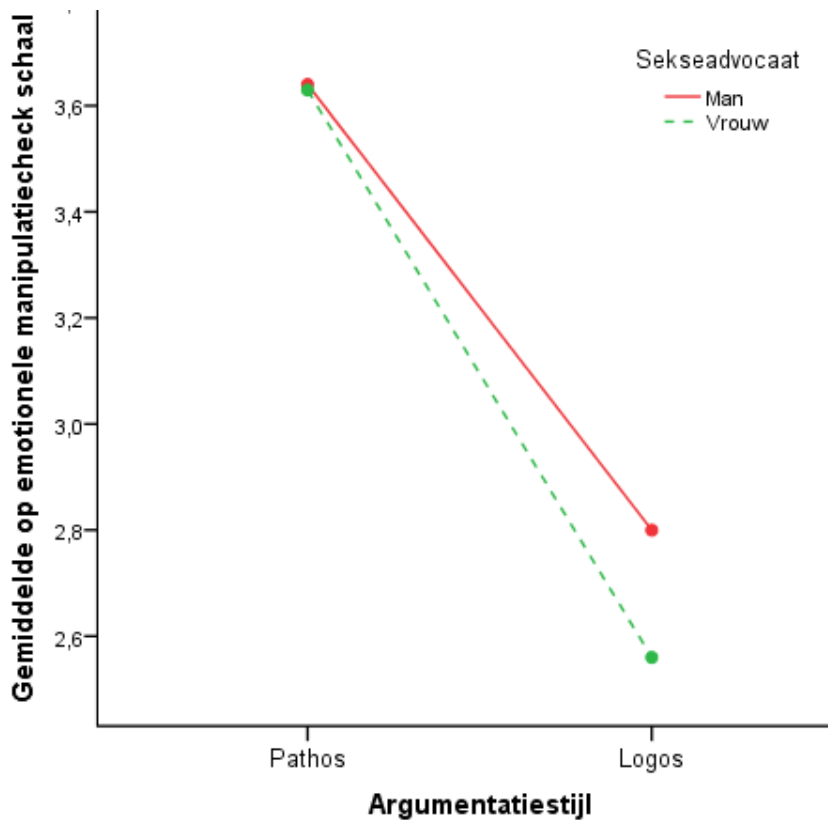

Figuur 2. Gemiddelde logische manipulatiecheck schaal afgezet tegen de argumentatiestijl en gender.

Een 2 (gender: man vs. vrouw) X 2 (argumentatiestijl: logos vs. pathos) factorial ANOVA op de emotionele argumentatiecheck subschaal liet zien dat er een hoofdeffect was voor de argumentatiestijl, $F(1, 102) = 20.65, p < .001, \eta_p^2 = .17^4$. Dit houdt in dat participanten in de pathosconditie hogere scores gaven op de emotionele manipulatiecheck subschaal dan participanten in de logosconditie ($M_{\text{pathos}} = 3.63, SD = 1.01; M_{\text{logos}} = 2.68, SD = 1.09$). Er was geen hoofdeffect voor gender, $F < 1, ns$. Mannelijke en vrouwelijke advocaten kregen dus dezelfde scores toegekend op de emotionele manipulatiescheck ($M_{\text{man}} = 3.22, SD = 1.23; M_{\text{vrouw}} = 3.12, SD = 1.08$). Tot slot was er ook geen interactie-effect aanwezig tussen

⁴ Levene's test werd geschonden $F(3, 98) = 3.03, p = .03$. Na controle voor de schending van Levene's test (middels de Brown-Forsythe test) bleven de resultaten echter gelijk, daarom werd besloten om de test zonder de controle te rapporteren.

argumentatiestijl en gender, $F < 1$, *ns.* (Figuur 3).

Figuur 3. Gemiddelde emotionele manipulatiecheck schaal afgezet tegen de argumentatiestijl en gender.

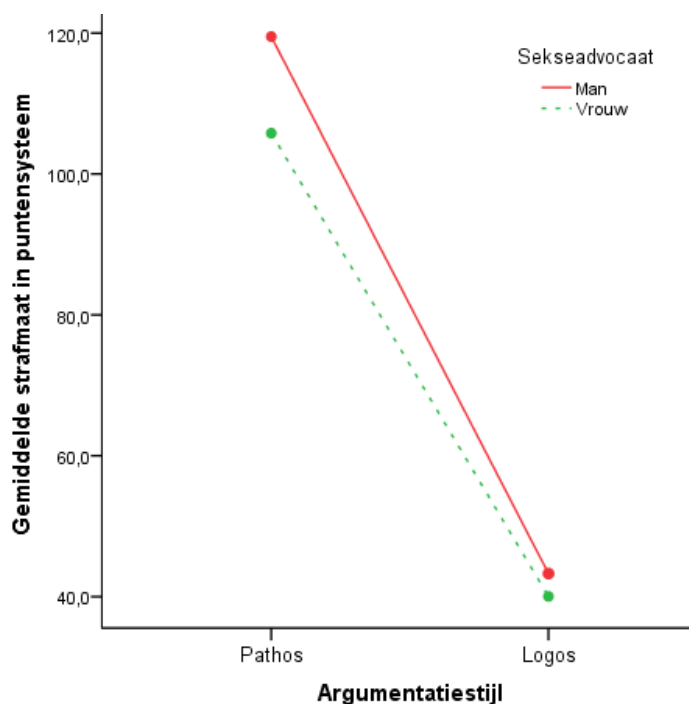
Concluderend heeft de manipulatie voor het grootste gedeelte gewerkt. De pleidooien in de pathoscondities worden bij mannelijke en vrouwelijke advocaten als emotioneler ervaren. De pleidooien in de logosconditie worden enkel bij de vrouwelijke advocaat als logischer beschouwd.

3.3 Hypotheses Toetsen

Hypothese 1 van dit onderzoek was: *in de logoscondities is de strafmaat voor de verdachte lager in vergelijking met de pathoscondities.* Allereerst werd er bekeken of er uitbijters waren in de afhankelijke variabele middels de gestandaardiseerde residuen. Dit bleek het geval te zijn, er waren namelijk drie outliers. Deze drie outliers zorgden ook voor

de schending van Levene's test, $F(3, 98) = 3.06, p = .03$ ⁵.

Een 2 (gender: man vs. vrouw) X 2 (argumentatiestijl: logos vs. pathos) factorial ANOVA op de strafmaat liet een marginaal hoofdeffect zien voor de argumentatiestijl, $F(1, 102) = 2.98, p = .088, \eta_p^2 = .03$. Dit houdt in dat participanten in de logosconditie lagere straffen gaven dan de participanten in de pathoscondities ($M_{logos} = 41.66, SD = 66.38; M_{pathos} = 112.64, SD = 280.34$). Er was geen hoofdeffect voor gender, $F < 1, ns$. De strafmaat die werd toegekend aan de verdachte was dus bij de mannelijke en vrouwelijke advocaat gelijk ($M_{man} = 81.38, SD = 214.69; M_{vrouw} = 74.17, SD = 202.51$). Er was ook geen interactie-effect tussen argumentatiestijl en gender, $F < 1, ns$ (Figuur 4). Het bovenstaande laat zien dat Hypothese 1 gedeeltelijk wordt bevestigd, omdat het marginaal significant is.

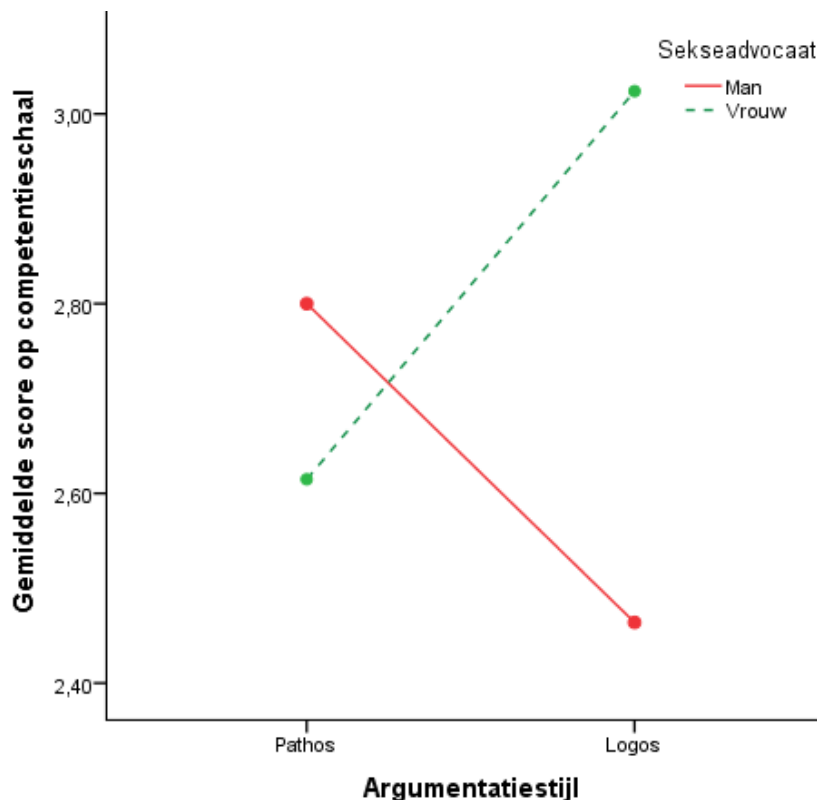

Figuur 4. Gemiddelde strafmaat in het puntensysteem afgezet tegen de argumentatiestijl en gender.

⁵ Met behulp van een logtransformatie + 10 werd Levene's test niet meer geschonden en verdwenen de outliers. Het effect van de argumentatiestijl bleek door deze transformatie significant, $F(1, 102) = 4.33, p = .04, \eta_p^2 = .04$. Als de outliers werden verwijderd dan was er geen significant effect, $F(1, 99) = .26, p = ns$. De data zonder logtransformatie en met de outliers is gerapporteerd, omdat de gemiddelden zodoende beter te interpreteren zijn en daarbij gaven de outliers beargumenteerde redenen voor de hogere straffen.

Hypothese 2 van dit onderzoek was: *In de pathosconditie krijgen vrouwelijke advocaten minder competentie toegekend dan mannelijke advocaten*. Een 2 (gender: man vs. vrouw) X 2 (argumentatiestijl: logos vs. pathos) factorial ANOVA op de waargenomen competentie liet geen hoofdeffect zien voor de argumentatiestijl, $F < 1$, *ns*. Dit houdt in dat participanten in de logos- en pathosconditie dezelfde competentie scores gaven aan de advocaten ($M_{\text{logos}} = 2.70$, $SD = .66$; $M_{\text{pathos}} = 2.74$, $SD = .79$). Er was ook geen hoofdeffect voor gender, $F(1, 102) = 1.79$, $p = .19$. Mannelijke en vrouwelijke advocaten kregen dus dezelfde scores op competentie toegekend ($M_{\text{man}} = 2.63$, $SD = .76$; $M_{\text{vrouw}} = 2.81$, $SD = .69$). Er was wel een interactie-effect tussen argumentatiestijl en gender, $F(1, 102) = 7.06$, $p = .009$, $\eta_p^2 = .067$.

Concluderend krijgen mannelijke en vrouwelijke advocaten dezelfde competentie toegekend in de pathosconditie, maar in de logosconditie krijgen vrouwelijke advocaten meer competentie toebedeeld in vergelijking met de mannelijke advocaten (Figuur 5). Het bovenstaande laat zien dat Hypothese 2 niet wordt bevestigd.

Figuur 5. Gemiddelde van de competentieschaal afgezet tegen de argumentatiestijl en sekse van de advocaat.

Hypothese 3 van dit onderzoek was: *In de logosconditie krijgen vrouwelijke advocaten minder warmte toegekend dan mannelijke advocaten.* Een 2 (gender: man vs. vrouw) X 2 (argumentatiestijl: logos vs. pathos) factorial ANOVA op de waargenomen warmte competentie liet geen hoofdeffect voor de argumentatiestijl zien, $F < 1$, *ns*. Dit houdt in dat participanten in de logos- en pathosconditie dezelfde warmte scores gaven aan de advocaten ($M_{\text{logos}} = 3.52$, $SD = .71$; $M_{\text{pathos}} = 3.60$, $SD = .70$). Er was ook geen hoofdeffect voor gender, $F < 1$, *ns*. Mannelijke en vrouwelijke advocaten kregen dus dezelfde scores op warmte toegekend ($M_{\text{man}} = 3.53$, $SD = .72$; $M_{\text{vrouw}} = 3.56$, $SD = .70$). Tot slot was er ook geen interactie-effect tussen de argumentatiestijl en gender, $F < 1$, *ns*. Het bovenstaande laat zien dat Hypothese 3 niet wordt bevestigd, want in elke conditie kregen de advocaten dezelfde warmte toegewezen.

Hypothese 4 in dit onderzoek was: *De lager toegekende competentie aan vrouwelijke advocaten in de pathosconditie (hypothese 2) heeft GEEN invloed op de strafmaat, omdat de beoordelaars in de rechterlijke casus de centrale route van het elaboration likelihood model gebruiken (hypothese 1).* De vrouwelijke advocaat kreeg niet minder competentie toegekend in de pathosconditie in vergelijking met de mannelijke advocaat (hypothese 2).

Desalniettemin werd er gekeken naar het effect van sekse op de strafmaat en daarbij werd er gecontroleerd voor de mate van motivatie en hersencapaciteit bij de rechters. Een one-way between subjects ANOVA is gebruikt om erachter te komen of er een verschil was in de strafmaat in de pathosman en pathosvrouw conditie. Levene's test voor de homogeniteit van variantie werd geschonden, $F(3, 98) = 3.06$, $p = .03$. Daarom is de Games-Howell post hoc test gebruikt die controleert voor een schending van de homogeniteit van variantie. Er bleek

geen significant verschil te zijn op de strafmaat tussen pathosman ($M = 119.49$, $SD = 295.87$) en pathosvrouw ($M = 105.78$, $SD = 270.67$), $p = .998$.

Vervolgens werd er gekeken of het effect anders was als er gecontroleerd werd voor de gemiddelde score op de constructen motivatie en hersencapaciteit⁶. De covariaat had geen significant effect op de strafmaat, $F < 1$, *ns*. Daarbij leiden het toevoegen van de covariaat niet tot een andere conclusie. Het verschil tussen pathosman en pathosvrouw bleef niet significant, $p = .79$. Het bovenstaande laat zien dat Hypothese 4 wordt bevestigd wat betreft de gelijke straffen die worden gegeven in de pathosconditie voor mannelijke en vrouwelijke advocaten.

Hypothese 5 in dit onderzoek was: *De lager toegekende warmte aan vrouwelijke advocaten in de logosconditie (hypothese 3) heeft GEEN invloed op de strafmaat, omdat de beoordelaars in de rechterlijke casus de centrale route van het elaboration likelihood model gebruiken (hypothese 1)*. De vrouwelijke advocaat kreeg niet minder warmte toegekend in de logosconditie in vergelijking met de mannelijke advocaat (hypothese 3). Tegen de verwachting in kregen de vrouwelijke advocaten wel meer competentie toegekend in de logosconditie. Met behulp van een one-way between subjects ANOVA werd getest of er een verschil in de strafmaat was tussen de logosman en logosvrouw conditie. Levene's test voor de homogeniteit van variantie werd geschonden, $F(3, 98) = 3.06$, $p = .03$. Daarom is opnieuw Games-Howell post hoc test gebruikt. Er bleek geen significant verschil te zijn op de strafmaat tussen logosman ($M = 43.28$, $SD = 59.54$) en logosvrouw ($M = 40.00$, $SD = 73.79$), $p = .998$.

Vervolgens werd er gekeken of het effect anders was als er gecontroleerd werd voor de gemiddelde score op de constructen motivatie en hersencapaciteit. De covariaat had geen significant effect op de strafmaat, $F < 1$, *ns*. Daarbij leiden het toevoegen van de covariaat

⁶ De gemiddelde score van de twee covariaten motivatie en hersencapaciteit werden getest op de assumpties (1) covariaat is onafhankelijk op de categorische voorspeller en (2) homogeniteit van regressielijnen. Beide assumpties werden niet geschonden.

niet tot een andere conclusie. Het verschil tussen pathosman en pathosvrouw bleef niet significant, $p = .96$. Het bovenstaande laat zien dat Hypothese 5 wordt bevestigd wat betreft de gelijke straffen die worden gegeven in de logosconditie voor mannelijke en vrouwelijke advocaten.

4. Discussie

In het huidige onderzoek is er gekeken of een manipulatie in de argumentatiestijl (logos vs. pathos) of sekse (mannelijke advocaat vs. vrouwelijke advocaat) van invloed is op de strafmaat die hoogopgeleide Nederlanders geven aan de verdachte. Dit is onderzocht middels het tonen van een bestaande rechtelijke casus en de daarbij horende gemanipuleerde pleidooien van de advocaten. Het hoofddoel van dit onderzoek is om erachter te komen of de strafmaat bij verdachten verlaagd kan worden door specifieke argumentatiestijlen in het advocatenpleidooi te gebruiken. Daarnaast is er ook onderzocht of een vrouwelijke advocaat met hetzelfde pleidooi anders overkomt dan een mannelijke advocaat en tot slot is er gekeken of de sekse van de advocaat uitmaakt voor de hoogte van de strafmaat. Voordat de hypothesen behandeld worden, wordt er eerst ingegaan op de vraag: kunnen de resultaten uit het huidige onderzoek gegeneraliseerd worden naar de rechtelijke macht in Nederland?

4.1 Generaliseerbaarheid

De participanten in het huidige onderzoek zijn universitair opgeleide Nederlanders en in hoeverre laten zij dezelfde processen zien als echte rechters? Er wordt verwacht dat hoogopgeleide Nederlanders en rechters allebei de centrale route nemen van het ELM. Er is zelfs te beargumenteren dat de rechters de centrale route nog sterker gebruiken dan hoogopgeleide Nederlanders, omdat de verantwoordelijkheid, wat een kenmerk is van het ELM, voor de taak bij rechters daadwerkelijk aanwezig is. Daarnaast zal de externe afleiding in de rechtszaal nog minder zijn in vergelijking met de computertaak voor de hoogopgeleide Nederlanders. Dit neemt niet weg dat de werkdruk bij de rechterlijke macht een stuk hoger is. Uit het laatste grote rechtelijke onderzoek uit 2013 blijkt dat de kwaliteit zelfs in het geding kan komen (Fruytier et al., 2013). Dit wordt vooral gevreesd voor lange ingewikkelde rechtszaken en minder voor kleine/makkelijke rechtszaken (Fruytier et al., 2013). In dit

onderzoek is er een makkelijke snelrechtcasus gebruikt en daarom zal de werkdruk hier een minimale invloed op hebben.

De spreiding van de stafmaten zal waarschijnlijk wel verschillen tussen hoogopgeleide Nederlanders en rechters. De hoogopgeleide Nederlanders kregen middels het pleidooi van het openbaar ministerie en de advocaat een richtlijn voor de strafmaat, maar een rechter heeft meer ervaring en kennis over de gebruikelijke strafmaat voor de verschillende delicten. Hierdoor is het aannemelijk dat rechters qua strafmaat dichter bij elkaar zitten dan de hoogopgeleide Nederlanders. Dit houdt echter niet in dat er geen argumentatie-effect bij rechters kan optreden. De verwachting is enkel dat de gemiddelde en de standaarddeviatie tussen de logos- en pathosconditie kleiner zal zijn. Er is geen reden om een ander resultaat in het backlasheffect te verwachten voor rechters. Hoogopgeleide Nederlanders zullen waarschijnlijk dezelfde warmte en competentie toekennen aan de advocaten in vergelijking met rechters, omdat deze taak niet specifiek bij het vak van rechter hoort.

Concluderend is er te beargumenteren dat de resultaten in zekere mate te generaliseren zijn voor de rechtelijke macht in Nederland, omdat de hoogopgeleide Nederlanders en de rechters beide de centrale route van het ELM gebruiken. Dit zal ertoe leiden dat zij beter overtuigd zullen worden door logische argumenten, maar bij rechters zal dit waarschijnlijk niet leiden tot een brede range van gegeven strafmaten.

4.2 Argumentatiestijl (H1)

Voordat er inhoudelijk wordt ingegaan op het effect van de argumentatiestijl (logos vs. pathos) in een rechtelijke casus wil ik de lezer eerst waarschuwen. Uit de oorspronkelijke en de getransformeerde dataset blijkt er een marginaal en significant effect te bestaan voor de argumentatiestijl. Dit effect verdwijnt echter volledig als de drie outliers uit de dataset

worden gehaald. De drie outliers verklaren dus voor een groot gedeelte het effect⁷. Er is besloten om de outliers erin te houden, omdat zij alle drie beargumenteerde redenen gaven voor de hoge straffen. Desalniettemin is nader onderzoek nodig om erachter te komen of dit effect herhaaldelijk gevonden wordt. In het vervolg van de discussie wordt ervan uitgegaan dat het effect bestaat.

Het huidige onderzoek impliceert dat logische argumenten in het pleidooi van de advocaat beter werken dan emotionele argumenten. De verdachte met de mannelijke en vrouwelijke advocaten die logische argumenten gebruikten krijgen namelijk (marginaal) significant lagere straffen toegekend dan de advocaten in de pathosconditie. Dit resultaat komt overeen met de aanname van Braet (1992) dat logische argumenten beter werken bij rationele rechters.

Het argumentatiestijl-effect komt echter niet overeen met de aanname van Frost (1994) dat emotionele argumenten beter werken in het pleidooi om een beoordelaar in een rechtelijke casus te overtuigen. De gedachtegang van Frost is dat rechters in emotionele staten zoals blijdschap en medelijden eerder geneigd zijn om lagere straffen te geven. Het emotionele pleidooi in mijn onderzoek was vooral gericht op het wekken van medelijden voor de verdachte. Afgaand op het onderzoek van Petty, Schumann, Richman, en Strathman (1993) is het mogelijk dat het positieve effect van de logische argumentatiestijl verdwijnt als het pleidooi zich had gericht op blijdschap in plaats van medelijden. Het onderzoek van Petty et al. (1993) laat namelijk zien dat de overtuigingskracht sterker is als iemand een positieve gemoedstoestand heeft. Dit effect wordt zelfs sterker als de persoon de centrale route van het ELM gebruikt. De meeste rechtszaken zullen zich echter niet lenen voor een overtuigingsstechniek middels blijdschap. In de casus die wordt gebruikt in dit onderzoek was het ongepast geweest om bijvoorbeeld grappen te maken over de mishandeling van de

⁷ Een paar alinea's terug wordt er gesuggereerd dat het gemiddelde en de standaardafwijking anders zullen zijn voor een rechtelijke populatie. Echter, neemt dit maar dit neemt niet weg dat er in een rechtelijke populatie ook outliers zitten. Weliswaar niet zulke uitschieters als er nu zijn, maar door de kleiner verwachte standaardafwijking zouden de outliers statisch gezien wel even groot kunnen zijn.

politieagent. Het blijft echter waardevol om te kijken of emotionele argumenten die zich richten op de emotie blijdschap in bepaalde rechtszaaksoorten werken.

Volgens McComack (2014) werkt een wisselwerking tussen logische en emotionele argumenten het beste. Het is echter wel van belang dat logische argumenten vaker gebruikt worden dan emotionele argumenten, want anders is de kans groot dat de advocaat zijn geloofwaardigheid verliest. In dit onderzoek is deze aanname niet getest, maar kijkend naar de antwoorden op het ELM wordt er niet verwacht dat een wisselwerking beter werkt. Het is aannemelijk dat rechters gebruik maken van de centrale route van het ELM en volgens Petty et al. (1995) is het dan verstandig om enkel logische argumenten te gebruiken.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat advocaten die logische argumenten gebruiken een lagere straf voor hun verdachte verkrijgen in een openbare geweldplegingsrechtszaak in vergelijking met de advocaten die emotionele argumenten gebruiken die zich richten op medelijden. Nu is de vraag houdt dit resultaat stand voor elke geweldsplegingszaak en voor elke rechtszaaksoort in Nederland. Zal het argumentatiestijl-effect bijvoorbeeld ook te zien zijn in een verkrachtingscasus? Als er wordt afgegaan op het ELM dan is het waarschijnlijk te generaliseren voor elke rechtszaak, omdat de motivatie en de hersencapaciteit van de rechter hoog genoeg is voor elke rechtszaak. Dit komt bijvoorbeeld omdat een rechter altijd een hoge persoonlijke verantwoordelijkheid heeft in de rechtszaal. Dit impliceert dat rechters altijd de centrale route nemen van de ELM en daardoor zullen logische argumenten altijd het beste werken (Petty et al. 1995).

Echter als er wordt afgegaan op het onderzoek van Fabrigar en Perry (1999) dan kan er worden beargumenteerd dat de resultaten kunnen verschillen per casus/rechtszaaksoort. Dit komt omdat de overtuigingskracht van logische argumenten anders is per attitudesoort (Fabrigar & Perry, 1999). Iemand met een affectieve attitude is namelijk het beste te overtuigen met affectieve/ emotionele argumenten en iemand met een cognitieve attitude is

het beste te overtuigen met cognitieve/logische argumenten. Het is mogelijk dat een beoordelaar/rechter bij een verkrachtingszaak een affectieve attitude heeft en bij een financiële zaak een cognitieve attitude en volgens Fabrigar en Perry kan dit implicaties hebben voor de overtuigingskracht van logische argumenten. Voor vervolgonderzoek is het daarom interessant om te kijken of de aard van de attitudes (affectief of cognitief) bij beoordelaars/ rechters verschilt per casus en of dit eventuele verschil dan invloed heeft op de werking van de argumentatiestijl.

4.3 Backlasheffect bij Pleidooien (H2 en H3)

Volgens het backlasheffect krijgen vrouwen minder competentie toegekend dan mannen indien zij zich beiden vriendelijk/emotioneel gedragen (Eagly & Karau, 2002; Rudman & Glick, 2001). Het huidige onderzoek laat echter geen backlasheffect zien op het gebied van competentie. Mannelijke en vrouwelijke advocaten krijgen namelijk dezelfde mate van competentie toegekend in de pathosconditie (H2). Het backlasheffect zou ook consequenties moeten hebben voor vrouwelijke advocaten die zich competent gedragen. Vrouwelijke advocaten zouden namelijk een lagere score op warmte moeten krijgen in vergelijking met mannen indien zij zich beiden competent gedragen (Eagly & Karau, 2002; Rudman & Glick, 2001). Naast het ontbreken van het backlasheffect op competentie, blijkt uit dit onderzoek dat het backlasheffect ook niet optreedt op het gebied van warmte (H3). Er is tegen de verwachting in wel een effect gevonden voor de waargenomen competentie in de logosconditie. De vrouwelijke advocaat krijgt met dezelfde logische argumenten namelijk meer competentie toegekend in vergelijking met de mannelijke advocaat.

Een mogelijke reden waarom het backlasheffect niet gevonden is en waarom de vrouwelijke advocaat meer competentie krijgt toegekend in de logosconditie kan liggen in de manier waarop het onderzoek is opgezet. Er zijn slechts twee acteurs ingehuurd, ze zijn

weliswaar op gelijke karakteristieken uitgekozen (ethniciteit, aantrekkelijkheid, en bril), maar desondanks blijven er veel oncontroleerbare verschillen tussen beide advocaten. De mannelijke advocaat gebruikte bijvoorbeeld meer handgebaren en de vrouwelijke advocaat gebruikte meer gezichtsexpressies. Volgens Hargie (2010) kunnen zulke kleine non-verbale gedragingen zorgen voor verschillen in de mate waarin een persoon op iemand overkomt.

Een andere mogelijkheid is dat het backlasheffect niet bestaat in de advocatuur.

Vooralsnog is het backlasheffect alleen nog waargenomen in leiderschapsfuncties (Rudman, Moss-Racusin, Phelan & Nauts, 2011; Eagly & Karau, 2002) en in de sollicitatieprocedure op de arbeidsmarkt (Rudman & Glick, 2001; Rudman & Glick, 1999). Een advocaat heeft veel aanzien, maar heeft geen leiderschapsfunctie in relatie tot de rechter (beoordelaar). Daarom is het logisch dat het backlasheffect in die situatie niet optreedt. De advocaat is in zekere zin wel de leidinggevende van de verdachte. Het is dus wel aannemelijk dat er een backlasheffect optreedt in relatie tot de verdachte.

Voor vervolgonderzoek is het interessant om het backlasheffect in de rechtszaal verder uit te diepen. Aan de ene kant kan het backlasheffect niet bestaan in de advocatuur, omdat de advocaat geen leidende functie heeft over de beoordelaar. Aan de andere kant kan het niet vinden van het backlasheffect ook te wijten zijn aan de experimentele onderzoeksopzet. Met een grotere groep advocaten of middels alleen een audiofragment was het effect wellicht wel gevonden.

4.4 Invloed Sekseadvocaat op de Strafmaat (H4 en H5)

De resultaten uit dit onderzoek laten zien dat er geen sekseverschil optreedt in de logos- en pathosconditie. De verdachte bij de vrouwelijke advocaat kreeg in alle gevallen dezelfde straf in vergelijking tot de verdachte van de mannelijke advocaat.

Dit resultaat vloeit logisch voort uit de resultaten van het backlasheffect. De beoordelaars

van de rechtelijke casus beoordeelden de advocaten namelijk gelijk op het gebied van warmte in de logosconditie en op het gebied van competentie in de pathosconditie. Hierdoor is het niet verwonderlijk dat de gegeven straffen bij de seksen gelijk zijn. Echter werd de vrouwelijke advocaat in de logosconditie wel als competenter beschouwd dan het mannelijke evenbeeld. Een mogelijke reden waardoor de mannelijke advocaat in de logosconditie minder competent overkwam kan komen door twee kleine versprekingen in het logosmanfilmpje. De versprekingen hebben echter niet geleid tot een verschil in de gegeven straffen. Dit impliceert dat de rechters de strafmaat hebben bepaald middels de centrale route van het ELM, omdat zij zich hebben laten leiden door de sterkte van de argumentatie en niet door simpele schema's of beslissingsheuristieken uit de perifere route van de ELM (Petty et al., 1981; Petty & Cacioppo, 1986).

Deze argumentatie komt overeen met het onderzoek van Hodgson en Pryor (1985). Zij onderzochten of beoordeelaars van een rechtelijke casus een verdachte bij een vrouwelijke advocaten vaker schuldig verklaarden in vergelijking met een mannelijke advocaten. Daarnaast wilden ze erachter komen of dit eventuele effect verklaard kon worden door een verschil in de waargenomen geloofwaardigheid. De vrouwelijke advocaten werden als minder geloofwaardig beschouwd in vergelijking met de mannelijke advocaten, dit verschil heeft echter geen invloed gehad op het schuldig verklaren van de verdachte. De onderzoekers verklaarde dit resultaat doordat 92% van de participanten aangaf dat ze vooral afgingen op de aangeboden bewijslast. Slecht 8% gaf aan dat zij zich lieten leiden door de waargenomen geloofwaardigheid van de advocaat (Hodgson & Pryor, 1985). Concluderend schijnt het dus weinig uit te maken of de advocaat geloofwaardig en/of competent overkomt. De straf wordt voor het grootste gedeelte bepaald door bewuste afwegingen wat betreft de bewijslast en de gegeven argumenten (centrale route).

4.5 Conclusie

In de literatuur was er onenigheid over welke argumentatiestijl het beste zou werken in het advocatenpleidooi (Braet, 1992; Frost, 1994; McCormack, 2014). De resultaten uit dit onderzoek impliceren dat logische argumenten beter werken dan emotionele argumenten. Daarnaast is het backlasheffect in deze studie niet gerepliceerd. Dit komt waarschijnlijk doordat een advocaat geen leidende rol heeft ten opzichte van de rechter. Tot slot zijn er robuuste resultaten gevonden waaruit blijkt dat de sekse van de advocaat geen invloed heeft op de strafmaat van de verdachte.

Het huidige onderzoek heeft een bijdrage geleverd aan het langlopende argumentatiestijldebat voor advocaten in de literatuur. Daarnaast insinueert dit onderzoek dat de Nederlandse rechtspraak voor een groot gedeelte ‘blind’ is. De sekse of het voorkomen van de advocaat heeft slechts een klein effect op de beoordelaars. De strafmaat wordt vooral bepaald door de bewijslast en de argumentatiesterkte van de advocaat; en dat is maar goed ook!

5. Literatuurlijst

Areni, C. S., & Lutz, R. J. (1988). The role of argument quality in the elaboration likelihood model. *Advances in consumer research*, 15(1), 197-203.

Braet, A. C. (1992). Ethos, pathos and logos in Aristotle's Rhetoric: A re-examination. *Argumentation*, 6(3), 307-320.

Chaiken, S. (1980). Heuristic versus systematic information processing and the use of source versus message cues in persuasion. *Journal of personality and social psychology*, 39(5), 752-766.

Chaiken, S. (1987). The heuristic model of persuasion. *Social influence: the Ontario symposium*, 5, 3-39.

Cialdini, R. B. (2009). *Influence: Science and practice* (5de druk). Boston: Pearson Education.

Erb, H., & Bohner, G. (2007). *Social influence and persuasion: Recent theoretical developments and integrative agreements*. New York: Psychology Press.

Eagly, A. H., & Karau, S. J. (2002). Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological review*, 109(3), 573-598.

Fabrigar, L. R., & Petty, R. E. (1999). The role of the affective and cognitive bases of attitudes in susceptibility to affectively and cognitively based persuasion. *Personality*

and social psychology bulletin, 25(3), 363-381.

Field, A. (2009) *Discovering statistics using SPSS* (3de druk). Londen: Saga Publications.

Fiske, S. T., Cuddy, A. J., Glick, P., & Xu, J. (2002). A model of (often mixed) stereotype content: competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 878-902.

Frost, M. (1994). Ethos, Pathos and Legal Audience. *Dickinson Law Review*, 85-116.

Fruytier, B., Dijkers, J., Keesen, M., Janssen, J., van den Berg, I., Valetion, N., & Schouteten, R. (2013). Werkdruk bewezen eindrapport werkdrukonderzoek rechtelijke macht. *Kenniscentrum Sociale Innovatie Hogeschool Utrecht*, 1-131

Guay, F., Vallerand, R. J., & Blanchard, C. (2000). On the assessment of situational intrinsic and extrinsic motivation: The Situational Motivation Scale (SIMS). *Motivation and emotion*, 24(3), 175-213.

Hargie, O. (2010). *Skilled interpersonal communication: Research, theory and practice* (5de druk). New York: Routledge.

Hodgson, S., & Pryor, B. (1984). Sex discrimination in the courtroom: Attorney's gender and credibility. *Psychological Reports*, 55(2), 483-486.

Hustinx, L. G. M. M., Enschoot, R. V., & Hoeken, H. (2006). Argumentkwaliteit en

overtuigingskracht in het Elaboration Likelihood Model: Welke dimensies spelen een rol. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 28(1), 39-53.

Kim, I., Mathon, C., & Boulakia, G. (2010). Rhetorical Prosody in French Courtroom Discourse. In: *Speech Prosody 2010-Fifth International Conference*. Verkregen op 5 februari 2016, via <http://speechprosody2010.illinois.edu/papers/100080.pdf>

McCormack, K. C. (2014). Ethos, Pathos, and Logos: The Benefits of Aristotelian Rhetoric in the Courtroom. *Wash. U. Jurisprudence Rev.*, 7(1), 131-155.

Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The elaboration likelihood model of persuasion. *Advances in Experimental Social Psychology*, 19, 123-205.

Petty, R. E., Cacioppo, J. T., & Goldman, R. (1981). Personal involvement as a determinant of argument-based persuasion. *Journal of personality and social psychology*, 41(5), 847-855.

Petty, R. E., Haugtvedt, C. P., & Smith, S. M. (1995). Elaboration as a determinant of attitude strength: Creating attitudes that are persistent, resistant, and predictive of behavior. *Attitude strength: Antecedents and consequences*, 4, 93-130.

Petty, R. E., Schumann, D. W., Richman, S. A., & Strathman, A. J. (1993). Positive mood and persuasion: Different roles for affect under high-and low-elaboration conditions. *Journal of personality and social psychology*, 64(1), 5-20.

Pratkanis, A. R. (2007). *The science of social influence: Advances and future progress*. New York: Psychology Press.

Rudman, L. A., & Glick, P. (1999). Feminized Management and Backlash Toward Agentic Women: The hidden costs to women of a kinder, gentler image of middle managers. *Journal of personality and social psychology*, 77(5), 1004-1010.

Rudman, L. A., & Glick, P. (2001). Prescriptive gender stereotypes and backlash toward agentic women. *Journal of social issues*, 57(4), 743-762.

Rudman, L. A., Moss-Racusin, C. A., Phelan, J. E., & Nauts, S. (2012). Status incongruity and backlash effects: Defending the gender hierarchy motivates prejudice against female leaders. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48(1), 165-179.

Warner, R. M (2012). *Applied statistics from bivariate through multivariate techniques*. London: Sage Publications.

6. Bijlage

6.1 Vragenlijst

Participantcode (vraag aan de testafnemer welke code u heeft)

- A. Lm (Logosman)
- B. Pm (Pathosman)
- C. Lv (Logosvrouw)
- D. Pv (Pathosvrouw)

Inleidende tekst

Beste participant, Er wordt u zo direct een verkorte casus voorgelegd van een strafrechtzaak die in Utrecht werd gehouden. Mijn vraag aan u is om zo geconcentreerd mogelijk de casus te lezen en de video bij het pleidooi te beluisteren, want aan het eind van de casus wordt u gevraagd om de verdachte schuldig of onschuldig te verklaren. Als u de verdachte schuldig heeft verklaard dan wordt u ook gevraagd om de strafmaat te bepalen. Voordat de casus begint vraag ik u eerst om een paar vragen over u zelf te beantwoorden.

Demografische vragen:

1. Leeftijd (in jaren):
2. Sekse:
3. Opleiding:

Casus verkorte snelrechtzaak 4 januari te Utrecht

De verdachte: meneer de Ivo de Bruin

Rechter: Goedemiddag, bent u Ivo de Bruin en bent u geboren op 4 februari 1993 te Utrecht?

Verdachte: Ja, ik ben Ivo de Bruin en ik ben op 4 februari 1993 geboren in Utrecht.

Rechter: En woont u nu op de Schaderskade nummer 19 in de wijk Lombok?

Verdachte: Ja, dat woonadres klopt.

Rechter: Het is belangrijk dat u goed oplet wat er allemaal wordt gezegd en u bent niet verplicht om antwoord te geven, maar het kan in u voordeel werken als u meewerkt aan het onderzoek. Meneer de Officier van Justitie wat is het verwijt dat ten laste wordt gelegd aan de verdachte?

Officier van Justitie: Aan meneer de Bruin is ten laste gelegd dat hij op oudejaarsnacht in Utrecht een ambtenaar in functie zou hebben mishandeld. Dit gebeurde nadat de politieagent in kwestie aan meneer de Bruin vroeg om zijn ID kaart te tonen. De politieagent zou geslagen zijn op de borst en daardoor is zijn eigen webcam, die hij op zijn borst droeg, ook kapot gegaan. Vervolgens zou de verdachte hem ook nog één keer in het gezicht geslagen hebben. Het vergrijp aan de politieagent vond plaats op oudejaarsnacht en daarom valt deze zaak onder het snelrecht.

Ondervraging

Rechter: Meneer de Bruin u heeft nu kunnen aanhoren wat er volgens de Officier van Justitie is gebeurd in die nacht. Zou u uw kant van het verhaal willen vertellen? Wat is er volgens u gebeurd op oudejaarsnacht?

Verdachte: ja ik wil mijn verhaal wel vertellen. Oudejaarsnacht is voor Lombok een nacht waar we de droevige en gelukkige momenten van het afgelopen jaar met veel plezier wegdrinken. Ik was net zoals het overgrote deel van mijn omgeving dus vrij dronken in die nacht

Rechter: Hoeveel had u dan gedronken?

Verdachte: Nou precies weet ik het niet meer, maar minstens 10 biertjes zullen het wel zijn geweest.

Rechter: Dat klopt inderdaad, want uit het proces-verbaal blijkt dat u 2,8 promille alcohol in u bloed had en dat is gelijk aan 12 tot 15 glazen alcohol.

Verdachte: Ja en om die reden had ik mijzelf ook niet meer zo in de hand en ik wil hier dan ook meteen toegeven dat ik de politieagent twee keer heb geslagen toen hij vroeg om mijn ID kaart. Eerst één keer op de borst en toen nog een zachte tik in zijn gezicht. U moet weten dat ik ontzettend veel spijt heb van mijn daad en ik zou ook graag mijn spijt willen betuigen aan de politieagent die ik mishandeld heb. Ik had het echt nooit gedaan als ik niet dronken was geweest en het zal ook nooit meer voorkomen dat belooft ik u.

Rechter: Gaat u dus stoppen met alcohol?

Verdachte: Nee, dat niet maar ga nu alleen nog met mate drinken. Dus ik zorg ervoor dat ik niet meer zó dronken word. Zodat ik mezelf in bedwang kan houden.

Rechter: Ik heb natuurlijk ook uw strafblad gelezen en daaruit blijkt dat u al één keer eerder iemand mishandeld hebt onder invloed van alcohol. Dus ik weet nu niet zo goed of ik u kan vertrouwen wat betreft uw belofte.

Verdachte: Ik zit nu al 3 dagen in een cel en u moet weten dat me dat niet in de koude kleren is gaan zitten. Ik heb me lesje nu echt wel geleerd en daarbij was die mishandeling vijf jaar geleden toen ik nog minderjarig was.

Rechter: Klopt het dat u daarvoor een werkstraf kreeg van 20 uur?

Verdachte: Ja, dat klopt

Rechter: Oké nu dat helder is wil ik nog even naar die nacht zelf: Waarom wilde de politie jouw ID kaart zien?

Verdachte: Ik denk dat het een protocol was, want iedereen om mij heen werd naar zijn of haar ID kaart gevraagd. Dat deed de politie waarschijnlijk, omdat er al een aantal opstootjes waren geweest in de buurt en de sfeer was daardoor een beetje grimmig.

Rechter: En wat ging er door u heen, nadat de politieagent om uw ID kaart vroeg?

Verdachte: Ik had mijn ID kaart zoals u waarschijnlijk al weet niet bij mij en ik weet dat er een vrij hoge boete voor staat. Ik wilde die boete natuurlijk niet krijgen en door de alcohol ben ik verkeerd omgegaan met mijn boosheid.

Rechter: Meneer de officier hebt u nog vragen of opmerkingen over de feiten.

Officier van Justitie: Eén vraag in het verlengde wat de verdachte zei. U zei dat u het jaar met plezier wegdrinkt. De politieagent ging die dag ook met plezier naar zijn werk. In welke gemoedstoestand kwam de politieagent denkt u thuis?

Verdachte: Ik denk dat hij met een rotgevoel thuis kwam. Eigenlijk weet ik dat wel zeker en dat spijt mij ook verschrikkelijk.

Rechter: Heeft de advocaat nog vragen of opmerkingen over de feiten?

Advocaat: Nee, ik heb geen vragen.

Persoonlijke omstandigheden van de verdachte

Rechter: Dan gaan we nu kijken naar uw persoonlijke omstandigheden. Bent u momenteel in het bezit van een baan?

Verdachte: Nee, maar ik heb om 14.00 vanmiddag wel een sollicitatiegesprek.

Rechter: Het is nu 13.30 dus dat gaat u denk ik niet meer redden. Mag ik vragen om wat voor soort baan het gaat?

Verdachte: Ik had een sollicitatiegesprek bij een bezorgingsbedrijf. Als ik zou worden aangenomen dan had ik pakketjes kunnen rondbrengen in en rond Utrecht.

Rechter: Dus u bent bezig om u leven weer op de rit te krijgen, want het klopt toch dat u al 11 maanden zonder werk zit.

Verdachte: Ja, dat klopt om die reden woon ik ook nog thuis bij mijn ouders, want ik heb de financiële middelen niet om op mijn zelf te wonen.

Rechter: Meneer de officier hebt u nog vragen of opmerkingen over de persoonlijke omstandigheden?

Officier van Justitie: Bent u vaker agressief, als u deze zaak en de zaak van 5 jaar geleden niet meeneemt?

Verdachte: Nee, ik ben eigenlijk een hele rustige jongen die geen vlieg kwaad doet. Ik was mezelf beide keren gewoon niet.

Officier van Justitie: Geen verdere vragen meer.

Rechter: Heeft de advocaat nog vragen of opmerkingen over de persoonlijke omstandigheden?

Advocaat: Nee, ik heb geen vragen.

Rechter: Dan vraag ik de Officier van Justitie om zijn visie te geven over de zaak.

Requisitoir van de Officier van Justitie (het pleidooi van de Officier van Justitie)

Officier van Justitie: Ik kan hier kort over zijn. Ik acht het wettelijk en overtuigend bewezen op basis van de verklaring van de politieagent en de bekentenis van meneer de Bruin dat hij schuldig is bevonden aan mishandeling van de politieagent. Maar ik wil er nog wel wat over zeggen. Mishandeling van een politieagent is natuurlijk een strafbaar feit, maar op oudejaarsnacht zijn wij als samenleving daar nog strikter in en dat weet meneer de Bruin natuurlijk ook. Een politieagent moet op oudejaarsnacht gewoon zijn werk kunnen doen zoals jij en ik. Het mag niet zo zijn dat er een klimaat ontstaat dat ambtenaren in functie moeten vrezen voor hun gezondheid als ze nogmaals gewoon hun werk doen. Daarom moet mijns inziens dit gegeven ook worden meegewogen in de strafmaat. Wat ook meegewogen zou moeten worden is het feit dat de verdachte in het verleden al zo'n zelfde vergrijp heeft gepleegd. Ondanks dat het eerdere vergrijp een tijd terug heeft plaatsgevonden, was er ook in dat vergrijp alcohol in het spel. Dus ik verzoek de rechtbank om 10 dagen onvoorwaardelijke gevangenis op te leggen aan de verdachte min de 3 dagen die hij al vast zat in voorlopige hechtenis. Daarnaast verzoek ik de rechtbank ook om nog 14 dagen voorwaardelijke gevangenis op te leggen met een looptijd van 2 jaar, om de kans op recidive te verkleinen. Tot slot verzoek ik de rechtbank om de kapotte webcam die eigendom was van de politieagent te laten vergoeden door de verdachte en dat komt neer op 50,- euro.

Rechter: Dank u wel, meneer de Bruin heeft u alles begrepen?

Verdachte: Ja ik heb alles begrepen.

Rechter: Dan geef ik nu het woord aan de advocaat voor het pleidooi.

Twee argumentatiestijlfilmmpjes: logos en pathos

Logosconditietekst:

Toen mijn cliënt zich bij mij meldde met zijn casus dacht ik meteen aan een jongeman die ik in januari 2015 vertegenwoordigde. Dat was ook een jongen van 22 jaar oud uit een achterstandswijk in Utrecht. Hij had op oudejaarsnacht ook een politieagent mishandeld onder invloed van alcohol. Het is frappant dat de strafeis toen beduidend lager lag. Het enige echte verschil tussen hen is dat de meneer de Bruin al één keer eerder is veroordeeld voor mishandeling. Mijn cliënt is natuurlijk nu een recidivist, maar om dan meteen een onvoorwaardelijke en voorwaardelijke gevangenisstraf te eisen gaat mij veel en veel te ver. Ik begrijp dat delicten die gepleegd worden op oudejaarsnacht zwaarder bestraft moeten worden, maar deze straf die nu geëist wordt, is te hoog, want het gaat niet bijdragen aan de reclassering van meneer de Bruin. Laat ik voorop stellen dat ik niet tegen gevangenisstraffen ben, maar wel voor dit soort relatief kleine delicten, want uit onderzoek blijkt dat de kans op werk na een gevangenisstraf een daling kent van 50%, daarnaast houdt zo'n 40% van de gevangenispopulatie psychische klachten over aan een gevangenisstraf.

Een ander onderzoek die meer inging op de gevolgen voor de samenleving laat zien dat een gevangenisstraf of een taakstraf uitmaakt voor de recidive kans van een delinquent. Het bleek dat de kans op recidive onder de delinquenten die een taakstraf kregen een stuk lager lag in vergelijking met delinquenten die een gevangenisstraf kregen. Ik zie u denken, maar meneer de Bruin is toch al een recidivist en dat valt en wil ik hier ook niet ontkennen. Maar ik wil er wel voor pleiten dat een gevangenis de recidive kans op zeker niet verkleint. Het probleem bij meneer de Bruin zit hem volledig in het overmatig drankgebruik waardoor hij eerder agressief gedrag kan vertonen. Om de samenleving en meneer de Bruin dus te helpen is het beste om hem een verplichte minderdrinken cursus op te leggen. Uit onderzoek blijkt deze

cursus significant goed te werken op de vermindering van alcohol gebruik of het zelfs nalaten daarvan. Als deze cursus gevolgd wordt door meneer de Bruin dan is de kans op recidive dus nihil. Ik kan hier dus pleiten voor alleen een geldboete van 50,- euro voor de kapotte webcam en de verplichte cursus minderdrinken zonder gevangenis of taakstraf, maar dat doe ik niet. Want meneer de Bruin die veel spijt heeft van zijn daad vindt zelf dat hij boete moet doen voor zijn daden. Daarom pleit ik samenvattend voor een taakstraf van 40 uur, met daarbij een vergoeding van 50,- euro voor de kapotte webcam en de verplichte cursus minderdrinken.

Pathosconditietekst:

Deze straf eis van de Officier van Justitie is buitenproportioneel hoog en ik verwacht dat u, de rechter ook niet zal instemmen met deze strafeis. Omdat de gevangenisstraf die de Officier van Justitie eist averecht gaat werken. Het gaat op de eerste plaats mijn cliënt niet verder helpen om aan te blijven haken bij de samenleving. Zoals hij al heeft verteld, is hij 11 maanden werkeloos. Desalniettemin is mijn cliënt vanmiddag uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek bij een fantastisch bedrijf. Helaas kon hij daar vandaag niet naartoe omdat hij hier aanwezig moest zijn, maar ik verwacht zeker dat hij een nieuwe afspraak mag maken in de komende dagen. Dit gaat alleen niet door als hij nog eens 7 dagen in de gevangenis moet gaan zitten. Daarnaast zit mijn cliënt nu al 3 dagen in de voorarrest en dat valt hem ontzettend zwaar. Hij slaapt slecht door de nachtmerries die hij elke nacht heeft en daarbij heeft hij al tweemaal een angstaanval gehad in de gevangenis, terwijl hij daar eerder nooit last van heeft gehad. Ik maak me dus zorgen hoe hij na nog eens 7 dagen uit de gevangenis komt als u de strafeis van de Officier van Justitie opvolgt. Naast dat deze straf niet positief zal gaan uitpakken voor mijn cliënt is het ook een risico voor de samenleving, want we kennen allemaal die films en series waarbij goede mensen slechter uit de gevangenis komen.

Dit moeten wij als rechtssysteem proberen de vermijden zeker als de gevangenisstraf niet echt nodig is.

En ik verzeker u de onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 10 dagen min de drie dagen in voorlopige hechtenis en de voorwaardelijke gevangenisstraf van 14 dagen met een looptijd van twee jaar is echt niet nodig. Over het algemeen is mijn cliënt namelijk een hele rustige jongen. Hij zei zelf al dat hij geen vlieg kwaad doet. Het is nu echter wel twee keer misgegaan over een tijdspannen van 5 jaar, maar bij beide keren was er alcohol in het spel. Het probleem ligt dus bij het overmatig alcohol gebruik en dat kan hem aanzetten tot agressief gedrag. Ik verzoek de rechter dan ook om de cursus minderdrinken op te leggen die door het GGZ is goedgekeurd. Daarnaast verzoek ik de rechter om wel een taakstraf van 40 uur op te leggen, omdat meneer de Bruin veel spijt heeft van zijn daad en hij wil daarom boete doen. Een neveneffect van deze straf is echter wel dat hij deel blijft uitmaken van de samenleving en dat hij nog steeds kan solliciteren voor een vaste baan. Samenvattend pleit ik dus voor een taakstraf van 40 uur, met daarbij een vergoeding van 50.- euro voor de kapotte webcam en tot slot nog de verplichte cursus minderdrinken.

Youtube links naar de vier pleidooien

Logosman: <https://www.youtube.com/watch?v=YrBdt4PR7oo>

Pathosman: <https://www.youtube.com/watch?v=quPyVIlIImhk>

Logosvrouw: <https://www.youtube.com/watch?v=BCxLr6l53xg>

Pathosvrouw: <https://www.youtube.com/watch?v=un4vVYF3Z1c>

Manipulatiecheckvragen⁸

In hoeverre bent u het eens met deze stellingen:

⁸ Vragen met een ster (*) zijn niet meegenomen met de analyses.

4. Ik vind de argumenten die de advocaat gebruikt sterk.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

5. Ik vind de argumenten die de advocaat gebruikt logisch van aard.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

6. Ik vind de argumenten die de advocaat gebruikt emotioneel van aard.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

7. Ik heb na het horen van de advocaat meer empathie voor de verdachte. *

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

8. In het pleidooi is er veel gebruik gemaakt van tweezijdige argumentatie. *

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

Backlasheffect vragen

Competentie vragen

9. Ik vind de advocaat intelligent overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

10. Ik vind de advocaat zelfverzekerd overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

11. Ik vind de advocaat mannelijk overkomen *

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

12. Ik vind de advocaat dominant overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

13. Ik vind de advocaat competitief overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

14. Ik vind de advocaat competent overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

Warmte vragen

15. Ik vind de advocaat vrouwelijk overkomen *

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

16. Ik vind de advocaat vriendelijk overkomen.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

17. Ik vind de advocaat eerlijk overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

18. Ik vind de advocaat empathisch overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

19. Ik vind de advocaat kil overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

20. Ik vind de advocaat sociaal overkomen

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

21. Welke strafmaat stelde de advocaat voor?

Rechtszaaktekst

Rechter: Dank u wel voor het pleidooi, dan is het laatste woord aan de verdachte voordat ik overga tot mijn uitspraak. Wilt u daar gebruik van maken?

Verdachte: Ja, ik wil daar gebruik van maken. Ik wil nogmaals mijn welgemeende excuses aan bieden aan de politieagent. Ik wil ook graag zijn adres hebben om een bloemetje te sturen of even persoonlijk langs te gaan om mijn excuses aan te bieden. Ik wil ook nog een keer benadrukken dat u mij hier niet meer terug zal zien. Ik heb mijn lesje nu echt wel geleerd en

ik blijf vanaf nu op het rechte pad.

Strafmaat vragen

Is het volgens u wettelijk en overtuigend bewezen dat meneer de Bruin zich schuldig heeft gemaakt aan de mishandeling van een politieagent op oudejaarsnacht in de wijk Lombok?

- Ja, het is wettelijk en overtuigend bewezen
- Nee, het is NIET wettelijk en overtuigend bewezen

Als u het wettelijk en overtuigend bewezen vindt, welke straf wilt u dan aan meneer de Bruin toekennen?

- Het is wettelijk en overtuigend bewezen maar ik leg GEEN strafmaat op.

Het is wettelijk en overtuigend bewezen en mijn strafmaat is:

Onvoorwaardelijke gevangenisstraf: Ja / nee ___ dag/dagen

Voorwaardelijke gevangenisstraf: Ja / nee ___ dag/dagen

Taakstraf: Ja / nee ___ uur

Vergoeding voor webcam van 50,- euro: Ja / nee

Verplichte minderdrinken cursus: Ja / nee

22. Welke argumentatie heeft u bij uw strafmaat?

Elaboration likelihood model vragen:

Motivatie vragen

23. Ik was gemotiveerd om de casus te lezen.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

24. Ik was gemotiveerd om naar het pleidooi van de advocaat te luisteren.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

25. Ik vond het leuk om aan dit onderzoek mee te doen.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

26. Ik was gemotiveerd om de informatie die tot mij kwam te verwerken.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

27. Ik heb mijn best gedaan voor dit onderzoek.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

28. Ik vind de rechtspraak interessant

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

Capaciteit vragen

29. Ik ben op dit moment moe.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

30. Ik heb veel aan mijn hoofd.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

31. Ik was afgeleid in dit onderzoek.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

32. Ik was geconcentreerd in dit onderzoek.

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

33. Ik had veel moeite om de casus te volgen. *

1 (Helemaal niet mee eens) 2 3 4 5 (Helemaal mee eens)

Dank u wel voor het meedoen aan het onderzoek!

6.2 Verzonden e-mails naar participanten:

Eerste mail: Hey iedereen!

Ten eerste bedankt dat jullie willen meewerken aan mijn onderzoek!! Vandaag heb ik 60 mailadressen geworven rondom het Educatorium en de bibliotheek. Voor mijn onderzoek is een hoge response belangrijk, dat wil ik daarom graag intensiveren. Als jullie als groep van 60 binnen een week (tot en met 14 april) een response hebben van 60% (tenminste 36 mensen) dan doneer ik namens jullie graag 35.- euro aan KWF kankerbestrijding. Dus zet hem op met z'n allen!

In het onderzoek waarvoor ik u heb gevraagd om aan deel te nemen, krijgt u een casus van een verdachte in een rechtszaak te lezen. Daarna worden er een aantal stellingen voorgelegd en daarnaast wordt u gevraagd om de strafmaat te bepalen. Er zijn drie belangrijke aandachtspunten voordat u begint:

1. In de eerste vraag wordt om uw participantcode gevraagd. Die van u is Pv.
2. Zorg dat uw audio het doet, er wordt namelijk een YouTube filmpje getoond.
3. Op het eind van de vragenlijst is het noodzakelijk om op 'volgende' te drukken (rechtsonder in). Pas dan worden uw antwoorden geregistreerd!

De vragenlijst link: https://uusocsci.au1.qualtrics.com/SE/?SID=SV_bkqA38LGkb6X0tT

Als u nog vragen hebt, mail mij gerust.

Met vriendelijke groet,

Marcel de Kruijk

Follow-up mail:

Hey allemaal,

Voor diegene die mijn vragenlijst al hebben ingevuld ontzettend bedankt! Voor de mensen die hem nog niet hebben ingevuld, jullie hebben nog tot en met morgen 14 april om hem in te vullen. Het zou mij in ieder geval ontzettend helpen :D

Hieronder nogmaals de informatie over de vragenlijst.

In het onderzoek waarvoor ik u heb gevraagd om aan deel te nemen, krijgt u een casus van een verdachte in een rechtszaak te lezen. Daarna worden er een aantal stellingen voorgelegd en daarnaast wordt u gevraagd om de strafmaat te bepalen. Er zijn drie belangrijke aandachtspunten voordat u begint:

1. In de eerste vraag wordt om uw participantcode gevraagd. Die van u is **Pv**.
2. Zorg dat uw audio het doet, er wordt namelijk een YouTube filmpje getoond.
3. Op het eind van de vragenlijst is het noodzakelijk om op 'volgende' te drukken (rechtsonder in). Pas dan worden uw antwoorden geregistreerd!

De vragenlijst link: https://uusocsci.au1.qualtrics.com/SE/?SID=SV_bkqA38LGkb6X0tT

Als u nog vragen hebt, mail mij gerust.

Met vriendelijke groet,

Marcel de Kruijk